«Σημεία» των Καιρών

Ελληνικά λογοτεχνικά περιοδικά του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα μέσα από τις ψηφιακές συλλογές της Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών

Παναγιώτης Γεωργίου
Βασίλης Κυριαζής
Βασίλης Μπαρκαγιάννης
Λεωνίδας Παπαχριστόπουλος
Γιάννης Τσάκωνας

Η Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών ψηφιοποιεί και παρέχει μέσα από τις ψηφιακές συλλογές «Κοσμόπολις» και «Πλειάς» στην επιστημονική –και όχι μόνο– κοινότητα πολύτιμο λογοτεχνικό και ιστορικό υλικό.

Το έργο

Το έργο υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη, που είχε ως παραδοτέο τη συλλογή «Κοσμόπολις», συνεργάστηκαν η Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Πανεπιστήμιου Πατρών, η Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (ΕΛΙΑ) και το Τμήμα Φιλολογίας, ειδίκευση Νεοελληνικής Φιλολογίας, του Πανεπιστημίου Πατρών. Στη δεύτερη φάση του έργου, το οποίο υλοποιήθηκε κάτω από την ονομασία «Πλειάς», συμμετείχαν η ΒΚΠ και το ΕΛΙΑ.

Επιλογή περιοδικών

Τα βασικά κριτήρια για να συμπεριληφθεί ένα περιοδικό στις συλλογές της ΒΚΠ ήταν:

Η διαθεσιμότητα και η πληρότητα: η φύση του υλικού και το χρονικό διάστημα έκδοσής του καθιστούν δύσκολη την απόκτησή του σε πλήρη σειρά από έναν κάτοχο. Τα παλαιά περιοδικά συνήθως βρίσκονται διασκορπισμένα σε διάφορους φορείς στον ελληνικό χώρο. Το ΕΛΙΑ έχει στην κατοχή του πλήρη σώματα περιοδικών, γεγονός που εξασφάλιζε στο έργο πλούσιο και ακέραιο περιεχόμενο.

Η καλή φυσική κατάσταση του υλικού που πρόκειται να ψηφιοποιηθεί: ως βασική προϋπόθεση για την επιλογή του υλικού τέθηκε και η φυσική κατάστασή του. Περιοδικά που βρίσκονται σε καλή κατάσταση μπορούν εύκολα να ψηφιοποιηθούν και να επεξεργαστούν με OCR.

Η σημασία των περιοδικών στην εκδοτική και πολιτιστική πορεία του τόπου κατά την διάρκεια του 19ου αιώνα και μέχρι τα χρόνια του μεσοπολέμου: τα περιοδικά που επελέγησαν, εκτός από την αναγνωρισμένη ιστορική και πολιτιστική τους αξία, είναι εξίσου σημαντικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Επικοινωνία: Παν. Γεωργίου
τηλ: 2610 969623, fax: 2610 969672
email: panos@lis.upatras.gr

ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΣ

http://xantho.lis.upatras.gr/kosmopolis/

«**Κοσμόπολις**» ονομάζεται η πρώτη από τις δύο ψηφιακές συλλογές, η οποία περιλαμβάνει 19 τίτλους και αποτελείται από σχεδόν 90.000 σελίδες.
Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την περίοδο κυκλοφορίας τους και τον αριθμό των ψηφιοποιημένων σελίδων.

Τίτλος	Περίοδος	Σελίδες
Αλεξανδρινή Τέχνη	1926-1931	2.086
Αποθήκη των Ωφελίμων Γνώσεων	1837-1844	1.565
Αποθήκη των Ωφελίμων και Τερπνών Γνώσεων	1847-1849	316
Αργώ	1923-1927	726
Ασμοδαίος	1875-1885	1.428
Γράμματα	1911-1921	3.040
Δελτίον της Εστίας	1877-1889	3.200
Εκλεκτά Μυθιστορήματα	1884-1894	7.200
Εστία	1876-1895	19.228
Ευτέρπη	1847-1855	4.610
Ημερολόγιον Σκόκου	1886-1918	15.000
Ιόνιος Ανθολογία	1834-1835	1.218
Ιωνική Μέλισσα	1850-1851	388
Μέλισσα	1886-1887	392
Μη Χάνεσαι	1880-1883	4.574
Νέα Ζωή	1904-1927	4.000
Νουμάς	1903-1931	10.720
Ποικίλη Στοά	1908-1909	7.290
Χρυσαλλίς	1863-1865	2.934

ΠΛΕΙΑΣ

http://xantho.lis.upatras.gr/pleias/

Μετά την επιτυχή υλοποίηση της ψηφιακής συλλογής «Κοσμόπολις», προτάθηκε και επιτεύχθηκε με χρηματοδότηση από το έργο ΤΗΛΕΦΑΕΣΣΑ η δημιουργία μιας νέας συλλογής με τίτλο «Πλειάς». Η «Πλειάς» περιλαμβάνει το περιεχόμενο 27 τίτλων περιοδικών από τη συλλογή του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου. Η συλλογή «Πλειάς» είναι σαφώς μικρότερη από τη συλλογή «Κοσμόπολις» όσον αφορά στον όγκο των ψηφιοποιημένων σελίδων που περιλαμβάνει (76.750 σελίδες περίπου), αλλά υπερτερεί στο πλήθος των τίτλων (27 τίτλοι).

Τίτλος	Περίοδος	Σελίδες
Αθηναῖς	1876-1881	1.104
Ακρόπολις Φιλολογική	1888-1889	968
Απόλλων	1883-1892	1.474
Αρμονία	1903-1907	2.214
Αστυ	1885-1890	2.164
Αττικόν Μουσείον	1883-1892	994
Εδέμ	1862	248
Εθνικόν Ημερολόγιον Βρετού	1861-1871	5.488
Ευρωπαικός Ερανιστής	1840-1842	1.908
Εφημερίς των Παίδων	1869-1893	2.268
Ζακύνθιος Ανθών	1874-1878	1.422
Θελξινόη	1856	960
Ιλισσός	1868-1872	2.178
Κασταλία	1861	296
Κλειώ	1885-1892	2.638
Μέλισσα των Αθηνών	1864-1865	1.156
Νεολόγου Εβδομαδιαία Επιθεώρησις	1891-1894	3.230
Ο Αβδηρίτης και του Διαβόλου τα Πηδήματα	1857-1858	798
Ομηρος	1873-1878	3.096
Πανδώρα	1850-1872	14.040
Παρθενών	1871-1880	1.908
Παρνασσός	1877-1895	15.234
Πινακοθήκη	1901-1926	5.440
Σαββατιαία Επιθεώρησις	1877-1878	954
Φιλολογία	1841	384
Φιλολογική Ηχώ	1893-97	690
Χλόη	1889	400

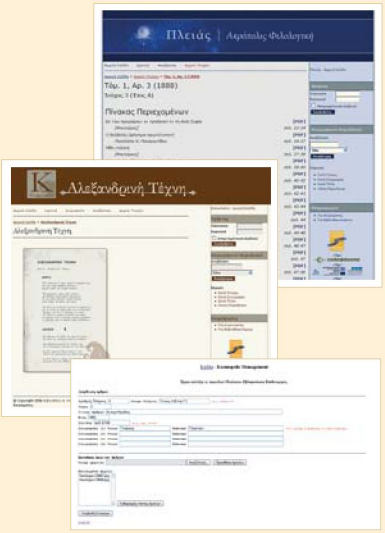

Το σύστημα

Οι ψηφιακές συλλογές της ΒΚΠ βασίζονται στην πλατφόρμα ανοιχτού κώδικα **Open Journal Systems (OJS)** (http://pkp.sfu.ca/?q=ojs). Το OJS είναι ένα σύστημα για τη διαχείριση και δημοσίευση ηλεκτρονικών περιοδικών που έχει αναπτυχθεί από το Public Knowledge Project (PKP). Το OJS μέσα από τα υποσυστήματά του υποστηρίζει τη διαδικασία δημοσίευσης ενός περιοδικού, καλύπτοντας όλα τα ενδιάμεσα στάδια, από την αρχική υποβολή ενός άρθρου, τη διαδικασία της κρίσης μέχρι και το τελικό βήμα της αποδοχής και δημοσίευσής του στο περιοδικό. Το OJS έχει αναπτυχθεί με τεχνολογίες ανοιχτού κώδικα. Είναι γραμμένο σε γλώσσα PHP και ως βάση δεδομένων χρησιμοποιεί, είτε τη MySQL, είτε την PostgreSQL, είναι σχεδιασμένο για web servers Apache και Microsoft IIS, ενώ μπορεί να εγκατασταθεί σε συστήματα Linux και σε Windows. Οι ψηφιακές συλλογές Κοσμόπολις και Πλειάς είναι εγκατεστημένες σε σύστημα εξυπηρετητή Ubuntu με Apache και βάση δεδομένων MySQL. Τα άρθρα των περιοδικών που περιλαμβάνουν οι συλλογές είναι σε μορφή αρχείων εικόνων JPEG. Κάθε αρχείο αντιστοιχεί με κάθε σελίδα του άρθρου. Το OJS υποστηρίζει τη δημοσίευση αρχείων εικόνων, για τις ανάγκες όμως των ψηφιακών συλλογών της ΒΚΠ αναπτύχθηκε κώδικας, ο οποίος ανακτά όλα τα αρχεία των εικόνων που συγκροτούν ένα άρθρο, τα ενοποιεί και τα μετασχηματίζει σε ένα αρχείο PDF για την ευκολότερη διαχείριση ολόκληρου του άρθρου.

Εργαλεία διαχείρισης

Για τις ανάγκες των ψηφιακών συλλογών της ΒΚΠ παρακάμπτεται η διαδικασία υποβολής και δημοσίευσης των άρθρων, όπως αυτή καθορίζεται από το OJS. Για το λόγο αυτό έχουν αναπτυχθεί φόρμες υποβολής των βιβλιογραφικών δεδομένων των άρθρων, οι οποίες αποθηκεύουν την αναγκαία πληροφορία απ' ευθείας στη βάση δεδομένων. Έχει εγκατασταθεί επίσης και ακριβές αντίγραφο της συλλογής, στο οποίο φαίνονται τα νεοεισαχθέντα στοιχεία για λόγους ελέγχου και διόρθωσης. Οι φόρμες έχουν αναπτυχθεί σε PHP και χρησιμοποιούν βάση δεδομένων MySQL.

Μελλοντικές ενέργειες

Η τεχνογνωσία και η υποδομές που δημιουργήθηκαν με την υλοποίηση του παραπάνω έργου κατέστησαν τη ΒΚΠ ικανή να διαχειριστεί οποιαδήποτε συλλογή ψηφιακού υλικού. Ήδη, από τον Ιούλιο του 2008, η ΒΚΠ έχει ξεκινήσει μια νέα συνεργατική προσπάθεια με την Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών. Στόχος της νέας δράσης είναι ο εμπλουτισμός της συλλογής «Πλειάς» με το περιεχόμενο σημαντικών λογοτεχνικών και ιστορικών περιοδικών, τα οποία είναι σημαντικά, τόσο σε εθνικό (π.χ. Ο Ρωμηός), όσο σε τοπικό επίπεδο, με ιδιαίτερο αντίκτυπο στην πνευματική ζωή και την οικονομικοκοινωνική ιστορία της πόλης και της ευρύτερης περιοχής της Αχαΐας.

Οι ψηφιακές συλλογές της Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης του Πανεπιστήμιου Πατρών έχουν αναπτυχθεί στα πλαίσια του έργου «Ψηφιοποίηση & διάθεση επιστημονικού υλικού στην ελληνική γλώσσα» του προγράμματος «ΤΗΛΕΦΑΕΣΣΑ - Παροχή Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης & Υπηρεσίας Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών στην Ακαδημαϊκή Κοινότητα» (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ). (http://www.lis.upatras.gr/telephaessa/)

τηλεφάεσσα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΛΛΑΔΑ 2008

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Δια βίου Μάθησης
Επανεκκίνηση Κατώφλιου